

स्त० — 2) adj. in Beziehung stehend zu drei Bildern des Thierkreises Ind. St. 2, 272. ० राशिकेश्वर 264.

त्रैत्रय्य (von त्रित्रय) n. Dreifachheit der Form, ein dreifacher Wechsel der Form P. 7, 3, 49, Sch.

त्रैलाट (त्रि + लाट्?) eine Art Bremse VJUTP. 117.

त्रैलिङ्ग (von त्रिलिङ्ग) adj. dreigeschlechtig MBh. 12, 11353.

त्रैलोक (von त्रिलोक) m. der Beherrscher der Dreiwelt, Indra MBh. 12, 10106.

त्रैलोक्य 1) n. = त्रिलोक die drei Welten gaṇa चतुर्वर्णादि zu P. 5, 1, 124, VArtt. 1. M. 11, 236. SUND. 1, 7, 24. 4, 1, 25. N. 24, 30. R. 1, 1, 5. : 6, 17, 63, 8. BHARTṚ. 3, 41. PAÑKĀT. 63, 20. HIT. 16, 12. BHĀG. P. 3, 11, 25. 33, 31. 6, 4, 39. ० नाथ Bein. Rāma's als Viṣṇu's R. 1, 76, 19. ० प्रभव desgl. RAḠH. 10, 54. ० कर्तार Bein. Śiva's MBh. in BENF. Chr. 51, 6. ० चित्तमणिरस Verz. d. B. H. No. 963. 993. ० नाथरस 972. — 2) m. N. pr. eines Mannes RĀGĀ-TAR. 7, 1615. 8, 1326.

त्रैलोक्यउम्बर (त्रै० + उ०) Titel eines medic. Werkes Verz. d. B. H. No. 941.

त्रैलोक्यदीपिका (त्रै० + दी०) f. Titel einer Ġaina-Schrift MACK. Coll. I, 131.

त्रैलोक्यदेवी (त्रै० + देवी) f. N. pr. der Gemahlin des Königs Jaças-kara RĀGĀ-TAR. 6, 107.

त्रैलोक्यप्रकाश (त्रै० + प्र०) m. Titel eines astron. Werkes Ind. St. 2, 232.

त्रैलोक्यराज (त्रै० + राज) m. N. pr. eines Mannes RĀGĀ-TAR. 7, 93. 8, 599.

त्रैलोक्यविक्रमिन् (त्रै० + वि०) m. N. pr. eines Bodhisattva (die drei Welten durchschreitend) BURN. Lot. de la b. l. 2.

त्रैलोक्यविज्ञया (त्रै० + वि०) f. eine Art Hanf, aus dem ein berauschen-des Getränk bereitet wird (daher der Name die drei Welten gewinnend) ÇABDAĀ. im CKDR.

त्रैलोचन (von त्रिलोचन) adj. zu Śiva in Beziehung stehend: लिङ्ग SKANDA-P. in Verz. d. Oxf. H. 71, b, 21.

त्रैवर्णं gaṇa उत्करादि zu P. 4, 2, 90. metron. von त्रिवेणी (sic) gaṇa शिवादि zu P. 4, 1, 112.

त्रैवर्णिक m. N. pr. eines Lehrers ÇĀT. Br. 14, 3, 5, 21. 7, 4, 27.

त्रैवर्णीय adj. von त्रैवर्ण gaṇa उत्करादि zu P. 4, 2, 90.

त्रैवर्गिक adj. f. ई zu dem Trivarga Tugend, Vergnügen und Nutzen in Beziehung stehend, darauf gerichtet, dem ergeben: कर्मन् BHĀG. P. 2, 4, 4. सिद्धि 3, 14, 16. श्रायास 6, 11, 23. पुरुषाः 3, 32, 18.

त्रैवर्ग्य adj. zu dem eben genannten Trivargā gehörig: श्रयं BHĀG. P. 4, 22, 35.

त्रैवर्षिक (von त्रि + वर्षा) m. ein Mitglied der drei oberen Kasten KULL. zu M. 8, 348. 349. 10, 1. 127.

त्रैवर्षिक (von त्रिवर्ष) adj. dreijährig ĀÇV. Ça. 12, 5. für drei Jahre ausreichend: धान्य P. 7, 3, 16. Sch.

त्रैवर्षिक (wie eben) adj. für drei Jahre ausreichend, drei Jahre an-dauernd: भक्त M. 11, 7. JĀGĀ. 1, 124. MBh. 12, 6043. 13, 2520. KULL. zu M. 11, 126.

त्रैविक्रम (von त्रिविक्रम) 1) adj. dem Viṣṇu gehörig: पाद् RAḠH. 7, 32. — 2) n. das Thun der drei Schritte (von Viṣṇu): वर्धयस्व महा-

बाहो पुरा त्रैविक्रमे यथा wie ehemals, als du die drei Schritte thatest, HARIV. 3168.

त्रैविद् v. l. zu त्रयीविद् Comm. zu TS. S. 28, Z. 2 und zu KĀTJ. Ça. S. 40, Z. 10.

त्रैविध्य (von त्रि + विद्या und त्रिविध्य adj. 1) n. a) die drei Wissenschaften, die drei Veda (RĀĪ, Jaḡu und Sāman), das Studium —, die Kenntniss der drei Veda: ब्राह्म्यस्तेमैरिष्ट्वा त्रैविध्यवृत्तिं (nach dem Schol.: das Lehren der heiligen Schriften, Opfern und Spenden) समाति-ष्ठेयुः LĀTJ. 8, 6, 29. ऋचो यजूषि सामानि त्रैविध्यं तत्र तिष्ठति GRHJASĀṆGA. 2, 92. स्वाध्यायेन व्रतैर्दमैत्रैविध्येनेयया सुतिः । महायज्ञैश्च यज्ञैश्च M. 2, 28. धर्मं भागवतं प्रुद्धं त्रैविध्यं च गुणाश्रयम् BHĀG. P. 6, 2, 24. कर्षकाणां कृषिवृत्तिः पापं विपणिज्जीविनाम् । गावो ऽस्माकं परा वृत्तिरेतत्रैविध्यमुच्यते ॥ HARIV. 3809. ० वृद्ध M. 7, 37. MBh. 3, 13779. 12, 9721. 13, 5109. — b) eine Versammlung von Brahmanen, die mit den drei Veda vertraut sind: चबरो वेदधर्मज्ञाः पर्यत्रैविध्यमेव वा JĀGĀ. 1, 9. राजा कृत्वा पुरं स्थानं ब्राह्मणाध्यस्य तत्र तु । त्रैविध्यं वृत्तिमद्भ्यात्स्वधर्मः पाल्यतामिति ॥ 2, 185. त्रयो ऽग्रयस्त्रयो वेदास्त्रैविध्यं कौस्तुभो मणिः HARIV. 9578. त्रयो लोकास्त्रयो वेदास्त्रैविध्यं पावकत्रयम् MĀRK. P. 23, 35. — 2) adj. mit den drei Veda vertraut P. 4, 2, 60, VArtt. 4. M. 7, 43. 9, 188. 12, 141. JĀGĀ. 2, 211. BHAG. 9, 20. MBh. 12, 2424. 2469. 13, 6455.

त्रैविध्य (von त्रिविध्य) n. Dreierartigkeit, Dreierleiheit BRAHMAS. 1, 31. KĀP. 1, 70 (71). SUÇR. 2, 291, 12. BHĀG. P. 6, 1, 46. 3, 4 (hier ist त्रैविध्य nicht etwa als adj. mit कर्म zu verbinden, sondern dieses bildet mit dem folgenden फल ein comp.). BHĀSHĀP. 12, 148. SĀH. D. 29. Schol. zu KĀTJ. Ça. S. 44, Z. 9.

त्रैविष्टप m. ein Bewohner des Trivishṭapa, ein Gott; pl. BHĀG. P. 4, 11, 8. 2, 7, 14.

त्रैविष्टपेय m. dass. BHĀG. P. 8, 8, 19.

त्रैवृत् (von त्रिवृत्) adj. von der Pflanze Ipomoea Turpethum R. Br. herkommend: तैल SUÇR. 2, 378, 11. 338, 13. 1, 161, 1.

त्रैवृत्त (von त्रिवृत्) patron. des Trjaruṇa RV. 5, 27, 1.

त्रैवेदिक (von 1. त्रिवेद) adj. f. ई zu den drei Veda in Beziehung stehend: षट्त्रिंशदाब्दिकं चर्यं गुरौ त्रैवेदं व्रतम् M. 3, 1. कथा VĀJU-P. in Verz. d. Oxf. H. 48, a, 22.

त्रैशङ्कुव (von त्रिशङ्कु) patron. des Hariçġkandra HARIV. 755. BHĀG. P. 9, 7, 6.

त्रैशाणं adj. f. ई = त्रिशाण, त्रिशाण्य drei Çāṇa werth P. 5, 1, 36.

त्रैशाम्ब (patron.) m. N. pr. des Vaters von Karamādhama VP. 442. त्रैशालि AGNI-P. ebend. N. 3. Andere Varianten: त्रिभानु, त्रिभानु, त्रि-शारि, त्रैसानु.

त्रैशीर्ष (von त्रिशीर्षन्) adj. f. श्रा zum dreiköpfigen Viçvarūpa in Beziehung stehend: त्रैशीर्षयाभिभूतश्च स पूर्वं ब्रह्महृत्यया durch den am Dreiköpfigen vollbrachten Mord MBh. 5, 335.

त्रैशोक (von त्रिशोक) n. N. eines Sāman PAÑKĀV. Br. 8, 1. LĀTJ. 6, 11, 4. 6. Ind. St. 3, 218.

त्रैष्टुभ adj. gaṇa उत्सादि zu P. 4, 1, 86. zur Trishṭubh in Beziehung stehend; n. die Trishṭubh-Weise (त्रैष्टुभं = त्रिष्टुभं P. 4, 2, 55, VArtt., Sch.) RV. 4, 164, 23. 24. उभे वाचौ वदति सामगा इव गायत्रं च त्रैष्टुभं चानु